(BW) M Ø T E

i den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite

mandag den 4. oktober 1976 kl. 11.

Møtet ble ledet av fung. formann Lars Korvald.

Til stede var: Per Borten, Trygve Bratteli, Finn Gustavsen, Asbjørn Haugstvedt, Lars Korvald, Erland Steenberg, Paul Thyness, Kåre Willoch, Berit Ås, Guttorm Hansen, Per Hysing-Dahl, Rolf Fjeldvær, Berge Furre, Valter Gabrielsen, Arnt Hagen, Harry Hansen, Kåre Kristiansen, Håkon Kyllingmark, Gunnar Alf Larsen, Arne Nilsen, Johan A. Vikan, Asbjørn Sjøthun (for Tor Oftedal), Per Karstensen (for Odd Lien), Torstein Tynning (for Otto Lyng), Lars Roar Langslet (for Svenn Stray), Sverre L. Mo (for Jakob Aano).

Av Regjeringens medlemmer var til stede: Statsminister Odvar Nordli, utenriksminister Knut Frydenlund, statsråd Eivind Bolle, Fiskeridepartementet, havrettsminister Jens Evensen og statsråd Rolf Hansen, Forsvarsdepartementet.

Følgende embetsmenn ble gitt adgang til møtet:

Fra Utenriksdepartementet:	Statssekretær Thorvald Stoltenberg, ekspedisjonssjef Kjell Eliassen, underdirektør Per Tresselt.
Fra Fiskeridepartementet:	Statssekretær Birger Larsen, ekspedisjonssjef Gunnar H. Gundersen, underdirektør Kjell Råsok.
Som ledsagere for statsråd Evensen:	Statssekretær Arne Treholt, ekspedisjonssjef Helge Vindenes.

Videre var til stede komiteens faste sekretær, konsulent Knut Mørkved.

D a g s o r d e n :

Redegjørelse av Statsministeren vedrørende innføring av 200 mils økonomisk sone.

(BW) FUNG. FORMANN: Jeg vil foreslå at Paul Thyness velges som settesekretær, da Otto Lyng har permisjon - og anser det bifalt.

Det er statsministeren som har bedt om å få dette møte for å gi en redegjørelse om innføring av 200 mils økonomisk sone.

STATSMINISTER ODVAR NORDLI: Som kjent har Regjeringen fremmet sitt forslag til lov om Norges økonomiske soner. I dette lovforslaget har Regjeringen bedt om fullmakt til å fastsette det endelige tidspunkt for opprettelsen av disse sonene. Under forutsetning av at Stortinget i høstsesjonen 1976 treffer lovvedtak som gir denne fullmakten, finner jeg det rett på det nåværende tidspunkt å gjøre klart at Regjeringen har til hensikt å opprette disse sonene fra 1. januar 1977.

Formålet med opprettelsen av Norges økonomiske soner er på et slikt grunnlag å skape et effektivt vern om fiskeressursene langs den norske kysten og derigjennom å bidra til å sikre næringsgrunnlaget for kystbefolkningen.

Regjeringen har under sitt arbeid med denne saken sett det som viktig at Norge her søker å handle i samsvar med folkeretten og i nær kontakt med de berørte stater. Regjeringen ser dette fortsatt som grunnleggende og viktig for det videre arbeid med disse spørsmålene. Regjeringen finner imidlertid at det nå foreligger en omfattende statspraksis som gir fullt rettslig grunnlag for opprettelsen av de økonomiske sonene. Her vil vi også gjerne vise til den utvikling som har skjedd i det siste år gjennom FNs havrettskommisjon. I den nåværende situasjon legger Regjeringen også vesentlig vekt på at andre kyststater etablerer 200 mils økonomiske soner. Dette fører til et stadig økende fiske i områdene rundt Norge, og denne utviklingen innebærer en ytterligere forverring av det alvorlige overbeskatningsproblem som truer fiskeressursene i disse områdene.

Regjeringen mener også at det er av betydning nå å ta standpunkt til når utvidelsen kan skje, sett i forhold til sluttføringen av de forhandlinger som pågår mellom vårt land og andre stater når det gjelder de fremtidige fiskeriordninger og fiskerettigheter. Det er Regjeringens oppfatning at de økonomiske sonene bør opprettes langs hele fastlandskysten fra 1. januar 1977. Her legger Regjeringen også vekt på den senere tids utvikling innenfor EF henimot 200 mils økonomiske soner i Nordsjøen.

(BW) Når det gjelder fiskerisituasjonen i farvannene rundt Svalbard, er den for tiden under utredning av et interdepartementalt utvalg som blir ledet av ekspedisjonssjef Eliassen. Regjeringen forutsetter at arbeidet i denne komiteen vil bli sluttført i rimelig nær fremtid, og Regjeringen vil på grunnlag av utvalgets innstilling ta standpunkt til hvilken ordning som her bør gjelde.

I Nordsjøområdet vil avgrensningene til de øvrige kyststater antagelig følge de delelinjer som er trukket opp mellom de nasjonale kontinentalsokler.

Når det gjelder forhandlingene med Sovjetsamveldet, pågår disse som kjent på to plan - forhandlinger om de fremtidige fiskeriordninger og forhandlinger om grensedragningen på kontinentalsokkelen. Det synes å være rimelig å se disse to forhandlingslinjer parallelt. I forhandlingene med Sovjetunionen sikter vi mot å gjøre det som fra vår side er mulig for å nå fram med begge forhandlingene helst på et så tidlig tidspunkt at vi kan regne med å ha fått en grensedragning for våre havområder mot øst innen iverksettelsen av de økonomiske sonene.

Regjeringen vil fortsette sitt arbeid for å ivareta norske fiskeriinteresser ved andre lands kyster, og vi regner med å kunne få brakt i havn avtaler med de kyststater det her gjelder. Regjeringen vil også fortsette forhandlingene med de stater som blir berørt ved opprettelsen av de norske sonene. Jeg vil her understreke at disse forhandlingene dreier seg om fiskerettigheter, ikke om tidspunktet for opprettelsen av sonene.

Regjeringen vil på et senere tidspunkt gi Stortinget en bred orientering om opprettelsen av Norges økonomiske soner. Etter nå å ha konsultert denne komite vil Regjeringen i løpet av dagen treffe sin endelige beslutning. Jeg har bedt om anledning til å få orientere Stortinget i morgen om Regjeringens hensikt.

Når det gjelder de videre forhandlingene, som nå går inn i sin avsluttende fase, vil Regjeringen så langt det er naturlig og etter hvert som det er ønskelig fra Regjeringens side, ha nær kontakt med Stortinget og denne komite for å drøfte forhandlingsopplegg og for å drøfte utviklingen i forhandlingene etter hvert som den går fremover. Regjeringen legger her meget sterk vekt på at den vil følge en arbeidslinje som gjør at det til stadighet er et mest mulig åpent forhold mellom regjering og Stortingets organer i forhandlinger som er så avgjørende viktige som de vi nå er inne i.

(BW) Jeg vil allikevel peke på, selv om det kanskje er unødvendig, at det er klart at Regjeringen ikke kan drøfte forhandlingsopplegg og forhandlingstaktikk i et åpent stortingsmøte. Men Regjeringen mener det bør finne sted en god og løpende kontakt mellom Regjeringen og denne komiteen i tiden fram til 1. januar 1977.

FUNG. FORMANN: Jeg takker statsministeren for redegjørelsen.

KÅRE WILLOCH: Eftersom statsministeren allerede har bestilt tid for å orientere Stortinget i morgen, er det vel grunn til å regne med at også dette møte i virkeligheten er mer for orientering enn for konsultasjon. Jeg tar da til efterretning at dette er Regjeringens linje, uten at jeg kan se at vi har fått særlig materiale til å kunne bedømme om det valgte tidspunkt er det som vil gi den beste sum av forhandlingsresultat og tidspunkt.

Jeg har imidlertid et par spørsmål.

Det ble nevnt her at man holder på å sluttføre en utredning vedrørende Svalbard "i rimelig nær fremtid". Er det Regjeringens forhåpning at man skal kunne nå frem til samtidighet for sonene rundt Svalbard og rundt fastlands-Norge, eller er man forberedt på at det her vil kunne bli en tidsforskjell?

Det kunne også være av interesse å få vite noe mer om muligheten for innenfor denne tidsramme å få tilfredsstillende avtaler med de forskjellige berørte parter. Her kommer jo Storbritannia og Sovjet særlig sterkt inn i bildet. Jeg vil gjerne benytte anledningen til å si at jeg er særdeles lite tilfreds med den idéen om "grå soner" som har vært lansert, og som så vidt jeg kan skjønne, innebærer en betydelig risiko for at vi må gi avkall på noe som vi efter de prinsipper som er fulgt av de fleste andre land som har opprettet økonomiske soner, ville ha krav på. Vi har ikke fått noen antydning her om hvorledes man ser på mulighetene for en slik risiko, men jeg håper at vi slipper den.

ASBJØRN HAUGSTVEDT: I forbindelse med statsministerens redegjørelse hadde jeg et spørsmål som imidlertid Willoch nå var delvis inne på. Det er klart at hvis vi oppretter økonomiske soner

(BW) uten å få tilfredsstillende avtaler med andre land som norske fiskere gjennom årrekker, en kan nesten si århundrer, har drevet tradisjonelt fiske utenfor, vil det kunne skape betydelige problemer for store deler av vår fiskerinæring både på land og til sjøs i det vi kan kalle vestlandsfylkene. Nå har jeg imidlertid forstått at man skal forhandle om slike avtaler, og at det antagelig blir forhandlet med EF og ikke ensidig med Storbritannia - noe som vel kanskje kunne vært en fordel i den situasjon vi nå er oppe i.

Det som jeg imidlertid vil spørre om, er: Har man nå klare avtaler med EF eller Storbritannia i hvert fall om videre forhandlingstidspunkter, slik at man kan regne med at disse avtalene eventuelt kan være tilveiebrakt før den norske opprettelse av økonomiske soner? Det ville være en stor fordel både for oss og for Storbritannia.

Jeg vil gjerne også høre om det er riktig som det har vært antydet i pressen, at EF har til hensikt å utvide sine økonomiske soner - så vidt jeg har oppfattet, fra 1. mars 1977. I så fall tror jeg det måtte være av interesse for begge disse— man kan si - fiskeristormakter i Europa at avtalene var klare på det tidspunkt utvidelsen fant sted. Jeg tror det vil være av betydning å få en del opplysninger i denne forbindelse.

Når det gjelder selve spørsmålet om opprettelsen av de økonomiske soner, anser jeg at Regjeringen har funnet frem til en løsning som vel må være gunstig både for fiskeriressursene og for det videre arbeid på fiskerisektoren. Jeg tror det er nødvendig at denne utvidelsen nå kommer.

STATSMINISTER ODVAR NORDLI: Etter den oversikt vi har over fremdriften av arbeidet i den interdepartementale gruppen som utreder spørsmålet om de fremtidige fiskeriordninger i farvannene rundt Svalbard, vil gruppens innstilling kunne foreligge så tidlig at Regjeringen kan ta et standpunkt til disse ordningene i løpet av høsten. Jeg vil imidlertid gjerne få gi uttrykk for at det vel ikke uten videre er slik at det er avgjørende viktig å få tatt beslutning om disse ordningene samtidig som for sonene ved fastlandskysten. Den endelige vurdering av dette vil Regjeringen først kunne foreta når utvalgets utredning foreligger.

Når det så gjelder spørsmål som har sammenheng med de pågående og videre forhandlinger, vil

(BW) havrettsministeren kunne gå nærmere inn på disse - så langt som vi på det nåværende tidspunkt kan gå inn på dem. Jeg vil bare igjen understreke at det er Regjeringens ønske og forutsetning at vi nå fremover skal kunne ha mer løpende konsultasjoner når det gjelder disse til dels meget krevende og vanskelige spørsmålene.

STATSRÅD JENS EVENSEN: Når det gjelder de spørsmål som har vært reist, refererer de seg for så vidt særlig til to forhandlingsrunder. Det ene gjelder forhandlingene med Sovjet; det andre er spørsmålet om forhandlingssituasjonen overfor EF.

Når det gjelder forhandlingene med Sovjet, har vi siden 1974 hatt en rekke forberedende samtaler og også reelle forhandlingsrunder. Siden mai 1975 har vi i alt hatt tre møter, og vi står overfor en ny forhandlingsrunde fra 11. til 16. oktober.

Som det har vært redegjort for ved forskjellige anledninger tidligere i denne komite og også overfor Stortinget ved to anledninger, går vi inn for en såkalt gjensidighetsavtale når det gjelder Sovjet. Denne gjensidighetsavtalen baseres på at fiskere fra de to land i prinsippet skal ha gjensidige rettigheter til å fiske i det annet lands økonomiske sone, men således at vedkommende kyststat har de suverene rettigheter til å regulere alle sider ved fisket. Det gjelder også i prinsippet håndhevelsen av nasjonale fiskeribestemmelser.

Det avtaleutkast som nå avtegner seg, går ut på at Sovjetunionen i prinsippet anerkjenner og aksepterer at Norge oppretter 200 mils soner, at de aksepterer at Norge har suverene rettigheter når det gjelder å utferdige regulerende fiskeribestemmelser - bl.a. å fastsette kvoter for de forskjellige fiskearter, gi bestemmelser om fiskeredskap, antall fartøyer og den slags.

Det som videre avtegner seg, er at dette for så vidt blir en rammeavtale, slik at man formodentlig hvert år vil ha konsultasjoner før Norge f. eks. fastsetter kvotene.

Når det gjelder håndhevelsen, har vi i et rent foreløpig utkast fått inn bestemmelser som er tilfredsstillende for oss. På den annen side forplikter de to avtaleparter seg til å sørge for at deres nasjonale fartøyer overholder det andre lands fiskerireguleringer - såkalt flaggstatshåndhevelse. Men vi har også, etter betydelige diskusjoner, fått

(BW) inn en bestemmelse om at hver av partene innenfor sitt myndighetsområde kan treffe de tiltak som er påkrevd for å sikre overholdelse av avtalen. Vi står nå overfor en ny forhandlingsrunde, og vi håper at vi kan få dette prinsippet videre gjennomført i denne runden.

Når det gjelder avtalens varighet, er den satt til 10 år, og dersom avtalen ikke sies opp av partene før utløpet av 10-årsfristen, forlenges den automatisk for ytterligere 6 år.

(JSv) Når det gjelder dette spörsmålet om "grå" områder, lå det i den betegnelsen intet annet enn at slik forhandlingssituasjonen er i dag mellom de to land, er det et område i nord hvor det er utestående forhandlingsspörsmål som ikke er löst. Utgangspunktet er som nevnt at vi formodentlig må anse som det eneste riktige her at den delelinje som trekkes opp for kontinentalsokkelen, også kommer til å gjelde som delelinje for den ökonomiske sonen. Vi vil under forhandlingene gå ut fra som prinsipielt utgangspunkt at disse forhandlinger om delelinjen for kontinentalsokkelen kan sluttföres i år. Vi skal imidlertid være klar over at det ikke er ubetinget sikkert at dette er en realistisk situasjon. Vi har fått antydninger fra de sovjetiske myndigheter om at de gjerne vil ha et eller annet utspill fra oss for å få löst det problem som her foreligger.

Det som er forholdet, er at det er et område i det östlige farvann i nord hvor russerne hevder at delelinjen skal gå etter et sektorprinsipp, temmelig langt vest. Vi hevder at delelinjen skal gå etter et midtlinjeprinsipp, betydelig lenger öst. Det blir da en trekant som den som ses her (viser et kart), som er under diskusjon, eller som i virkeligheten er et omtvistet område. Det området vil være ca. 60 000 km^2.

Etter vår oppfatning reiser det seg for dette områdets vedkommende to hovedspörsmål. Det ene hovedspörsmål er: Hva skal man gjöre i dette området når det gjelder kvotereguleringer og andre reguleringstiltak som Norge fastsetter for sin ökonomiske sone? Det andre spörsmål er: I hvilken utstrekning skal man her kunne håndheve slike reguleringstiltak og slike kvoteordninger overfor sovjetiske fartöyer og overfor tredjelands fartöyer?

Når det gjelder disse spörsmål, vil jeg antyde visse muligheter. La meg da som utgangspunkt nevne at vi er i en meget spesiell situasjon. Vi må ikke foreta oss noe under de kommende forhandlinger som kan prejudisere de forhandlinger som drives av Utenriksdepartementet ved ekspedisjonssjef Eliassen. På den annen side må vi forsöke å etablere midlertidige ordninger

(JSv) såfremt det skulle vise seg at vi ikke får sluttfört disse forhandlinger i inneværende år. Det vi her kunne tenke oss, var å antyde at inntil slike forhandlinger er sluttfört, skulle norske myndigheter ikke håndheve sine forskrifter overfor sovjetiske fartöyer, under den klare betingelse at de sovjetiske myndigheter heller ikke håndhever sine bestemmelser overfor norske fartöyer.

Når det gjelder tredjelands fartöyer, er spörsmålet atskillig vanskeligere. Hva skal man gjöre i relasjon til tredjelands fartöyer som eventuelt oppholder seg og fisker i dette området? Her kunne man tenke seg forskjellige alternativer i förste omgang. Ett alternativ kunne være at man antyder overfor den sovjetiske forhandlingsdelegasjon at man blir enige om å holde utenlandske fartöyer utenfor dette området til man er blitt enige om delelinjen. Det skulle i og for seg ikke by på for store problemer for disse utenlandske fartöyer. Vi kan i alle fall fastsette de kvoter som vi mener slike fartöyer skal ha, og de vil med letthet kunne fiske det opp innenfor den resterende del av den norske ökonomiske sone, som jo blir et enormt område.

En annen mulighet er at man tillater tredjelands fiske i området, men bare i den utstrekning dette skjer med samtykke enten fra Norge eller fra Sovjetunionen. Et slikt alternativ må da utbygges videre dithen at norske myndigheter eller sovjetiske myndigheter kan håndheve ordninger overfor slike fartöyer. Det blir altså ingen felles håndhevelse, det blir en nasjonal håndhevelse.

Det tredje alternativ, som vi mener i praksis kan vise seg meget vanskelig, er at de to parter blir enige om at man inntil videre avstår helt fra å håndheve noe overfor utenlandske fartöyer i denne trekanten. Det er et alternativ som kunne resultere i meget store vanskeligheter for fiskebestandene. Erfaringsmessig vil dette være et område hvor det befinner seg betydelige mengder ungfisk, særlig av torsk og hyse. Hvis dette skulle bli et slags rettstomt rom hvor utlendinger uten videre kunne fiske, kunne det ha meget uheldige konsekvenser.

Dette er de tre muligheter som forhandlingsdelegasjonen forelöpig har festet seg ved. Her er i og for seg gode råd dyre, men vi antar at et av de to förste alternativer må kunne ventileres. La meg med en gang si at vi vil gjöre det på en meget uformell måte. Jeg tror man helst skal fremme dette som en slags pröveballonger i forholdsvis engere samtaler med forhandlingslederen og kanskje et par mann fra hver delegasjon, slik at man kan pröve ut tanken med hverandre uten at det blir altfor formalisert i större forhandlingsrunder.

(JSv) Jeg kan ikke garantere at man under denne runden forhandlinger i Moskva kan greie å finne fram til det kompromiss som trenges for dette triangel. Vi må regne med at vi eventuelt må ha en ny forhandlingsrunde i hvert fall om dette spörsmål.

Når det gjelder EF, er for så vidt situasjonen noe avklaret etter hvert. Det utgangspunkt vi da står overfor, er at Norge önsker snarlige forhandlinger, fortrinnsvis med medlemslandene, men at vi også gjerne forhandler med Kommisjonen. Allerede tidlig i 1976 var det klart at utviklingen gikk henimot kommisjonsforhandlinger. Vi svarte derfor ja på å ha forberedende samtaler med Kommisjonen selv om Kommisjonen ennå ikke hadde fått noe formelt mandat. Slike uformelle samtaler hadde vi i april, i juni og i juli i år, og jeg har også i den aller siste tid mött Sir Christopher Soames, som har ansvaret for utenrikspolitiske saker i Kommisjonen.

Internt er EF-situasjonen forelöpig meget komplisert, slik at EF-kommisjonen ennå ikke har fått noe forhandlingsmandat, og slik at vi i virkeligheten derfor ikke har kunnet komme inn på reelle dröftelser. Det man vel i dag kan si at Kommisjonen har fått, er et mandat til å forhandle på vegne av medlemslandene - en prinsipperklæring om det. Men medlemslandene er forelöpig ikke blitt enige om innholdet i dette mandatet, slik at Kommisjonen av den grunn ikke kan forhandle med oss. Og for det tredje skal vi være klar over at det står meget sterk strid om EF's reviderte fiskeripolitikk. Det er særlig Storbritannia og Irland som går imot det forslag som Kommisjonen er kommet med.

Kommisjonens forslag kom 23. september. Det går ut på at pr. 1. januar 1977 skal man utvide til 200 mil. Denne utvidelsen skal i prinsippet være ensidig, den er ikke avhengig av at man er kommet fram til avtaler med andre stater. Men for övrig går forslaget ut på at innen denne 200 mils sonen skal kyststaten ha en reservert sone på 6 mil. I prinsippet skal da tradisjonelt EF-fiske kunne fortsette innenfor 6 og 12 mil hos et medlemsland, og utenfor 12 mil skal det være felles fiskefarvann for EF-statene. Imidlertid åpner forslaget mulighet for enkelte lukkede områder, særlig i Nord-England og Skottland, slik at de lokale fiskere skal kunne få visse særrettigheter på nærmere avgrensede områder utenfor 12 mil.

Når det gjelder Kommisjonens forhandlingsopplegg overfor tredjeland, er dette forelöpig ikke kjent, men vi vet at EF i prinsippet önsker gjensidighetsavtale med Norge. Dette skal behandles i utenriksministrenes rådsmöte den 18. oktober. EF-kommisjonen har gjentatte ganger lovet oss at man skulle få et forhandlingsmandat for Kommisjonen. De har igjen lovet oss et for-

(JSv) handlingsmandat den 18. oktober. Det er mye som tyder på at EF-kommisjonens forslag om en ny fiskerigrensepolitikk er såpass uakseptabelt at bl.a. Storbritannia kanskje vil forsöke å stoppe et mandat den 18. oktober, slik at vi ikke engang da får en mulighet for å forhandle med EF. Men vi gjör vårt ytterste, vi presser på, og vi har overlevert EF et utkast til avtale som baserer seg i prinsippet på gjensidighet med Storbritannia og avtrapping når det gjelder Frankrike og Forbundsrepublikken Tyskland. Vi har selvsagt ikke fått noen som helst reaksjon på dette utkast, av de grunner jeg har nevnt.

PAUL THYNESS: Det er uhyre vanskelig å gi uttrykk for noen som helst mening om et så komplisert spörsmål bare på basis av muntlige redegjörelser, og jeg vil be om at referatet av de redegjörelsene vi fikk her, særlig da det havrettsministeren har sagt, blir stilt til disposisjon for komiteens medlemmer omgående, slik at vi kan få anledning til å studere det. Vi er vel også i den situasjon at vi vil bli spurt om synspunkter, og bör da ha facts helt på det rene på en helt annen måte enn man kan få ved hjelp av muntlige redegjörelser.

Jeg har bare et par spörsmål. For det förste: Jeg går ut fra at det förste spörsmål Regjeringen vil få når denne iverksettelsesdatoen kunngjöres, er: Vil iverksettelsen gjelde helt frem til midtlinjen, eller har man noen reservasjoner på dette punkt? Det er et spörsmål som helt naturlig vil melde seg, og som vi også gjerne vil få et helt konsist svar på.

Det annet er: Vil denne beslutning om iverksettelsen komme til å få innflytelse på utformingen av den förste - eller er det den andre? - paragraf i dette lovutkastet som vi har fått oversendt stensilert utgave av? Hvis ikke, vil jeg gjerne få vite hvorfor man har valgt den tekniske lösning som man nu legger seg på, med en åpen lovparagraf og allikevel et forhåndsstandpunkt som jo gjör dette til en illusjon.

Det tredje gjelder noe som for meg rett og slett står uklart. Statsråd Evensen hadde to formuleringer når det gjaldt håndhevelsen som gjorde meg usikker på hva som egentlig er den riktige forståelse når det gjelder forholdet Sovjetsamveldet - Norge. Vil det være total flaggstatshåndhevelse av fiskeriordningen, slik at vi får anledning til å forby våre fiskere å drive fangst, mens Sovjetsamveldet i praksis får anledning til å tillate sine? På hvilket område vil dette i så fall gjelde? Eller skal det være kyststatshåndhevelse av fiskeriordningen?

(JSv) KÅRE WILLOCH: Det viktigste fra Regjeringens side ved denne redegjörelse var vel å få kunngjort det tidspunkt som man skulle foreta denne utvidelsen fra. Jeg fikk ikke på grunnlag av havrettsministerens redegjörelse noen större klarhet over i hvilken grad tidspunktet vil lette forhandlingene eller gjöre dem vanskeligere. Jeg går ut fra at når man har villet kunngjöre et tidspunkt allerede nå, må det være fordi man mener det har noen sammenheng med forhandlingssituasjonen, men det kunne være interessant da å höre hvorledes.

Det vanskeligste spörsmål her er klarligvis det som også Thyness var inne på, grenselinjen mot Sovjetunionen. Om det må jeg si at jeg synes havrettsministerens redegjörelse gav et inntrykk av at man i praksis langt på vei har akseptert disse "grå" sonene, at man har gitt opp Norges prinsipale krav. Dette vil vel særlig gjöre seg gjeldende hvis man etablerer et system hvorefter denne trekanten er underlagt en slags dobbelt jurisdiksjon ved at enten Sovjet eller Norge kan gi tillatelser med gyldighet innenfor dette område. Det bringer meg til å önske klarhet over om det finnes noe annet land som utvider, som har fraveket midtlinjeprinsippet når det gjelder av-delingen mot andre land.

Ellers må jeg legge til at det er jo umulig for oss - i hvert fall föler jeg det slik - på basis av en muntlig redegjörelse å ha noen bestemt mening om hvorledes man kan löse dette kompliserte forholdet overfor Sovjetunionen. Så intet som sies eller ikke sies om dette, kan tas som samtykke til noe som helst. Men jeg föler at det måtte være av interesse å få större klarhet her, og samtidig over hvorledes denne fastsettelse av dato vil påvirke muligheten for å få et gunstig resultat.

PER BORTEN: En del av det jeg tenkte å spörre om, er spurt om av andre her, men jeg vil få tilföye et par spörsmål. For det förste om havrettsministeren kunne presisere for oss hvilken filosofi som ligger bak dette såkalte sektorprinsippet som han nevnte at Sovjet forfekter, i motsetning til midtlinjeprinsippet. Og videre hvilken rettstilstand vi ville få i denne trekanten som havrettsministeren skisserer, dersom man fulgte sektorprinsippet.

KÅRE KRISTIANSEN: Jeg vil först si at jeg tror de retningslinjer som statsministeren og havrettsministeren har redegjort for her nå, vil ha bred stötte hos det norske folk, og jeg har for min del ikke noe særlig å tilföye til hovedlinjene i det, selv om man selvfölgelig ikke "på sparket" kan ta standpunkt til

1E detaljene i slike redegjørelser.

Jeg har også et spørsmål når det gjelder de såkalte "grå soner". Jeg forstod havrettsministerens uttalelse om at man i denne sammenheng ikke vil prejudisere Eliassen-utvalgets innstilling, slik at det nettopp der lå en hentydning til ikke å resignere på vårt prinsipale standpunkt - at det var det han mente å understreke. Jeg vil be om å få det bekreftet eller avkreftet.

Ellers vil jeg rent generelt si at det inntrykk har vel de fleste av oss - det er kanskje subjektivt oppfattet - at det Regjeringen her har lagt seg på når det gjelder delingslinjen der oppe, er det som i henhold til internasjonal rett og sedvanerett også har det sterkeste fundament. Og hvis det er tilfelle, må jeg jo si at man vel bør legge an forhandlingene om overgangsordninger slik at vi ikke på noen måte svekker den sterkere begrunnelsen vi har for vårt standpunkt. Med andre ord: At man heller resignerer litt på en optimal utnyttelse av området i overgangstiden istedenfor å gå inn for ordninger som kanskje senere vil svekke vårt prinsipale standpunkt.

STATSRÅD JENS EVENSEN: Når det gjelder representanten Thyness' spørsmål om midtlinjeprinsippet, er vårt utgangspunkt der klart. Det fremgår av § 1 i denne loven, hvor vi klart har fastslått at etter vår oppfatning skal grunnlinjen med fremmede land fastsettes etter midtlinjeprinsippet. Det som imidlertid er problemet her, er at Sovjet ikke aksepterer dette midtlinjeprinsippet, de vil ha et sektorprinsipp. Og etter det sektorprinsippet vil altså grunnlinjen gå betydelig lenger vest enn etter midtlinjeprinsippet, slik at det her er et omdiskutert område på 60 000 kvadratkilometer.

Det ble spurt hvilken begrunnelse som blir brukt fra Sovjets side når det gjelder sektorprinsippet. De bruker den begrunnelse at de i en lov av 1926 lanserte dette sektorprinsippet som et prinsipp som skulle gjelde for alle uoppdagede øyer og holmer og skjær helt opp til polen. Vi protesterte mot dette prinsipp, men sovjetrusserne har da sterkere og sterkere bygd på dette sektorprinsipp. Hvis vi skulle akseptere sektorprinsippet, ville konsekvensen være at hele det område som er omtvistet, ville tilfallet Sovjet, slik at det ikke blir noen norsk økonomisk sone her.

Representanten Thyness nevnte videre at jeg hadde snakket om to forskjellige håndhevelsesmetoder,

ME flaggstathåndhevelse og kyststathåndhevelse. Det er riktig. Når det gjelder det foreløpige forslag, som vi håper at den sovjetiske forhandlingsdelegasjon har fått godkjennelse til å fortsette med, er det to typer håndhevelse. Flaggstathåndhevelse er en plikt for flaggstaten til å sørge for at dens fartøyer overholder Norges bestemmelser. Sovjetrussiske myndigheter har påtatt seg en plikt til å gjøre dette, og vi har påtatt oss en tilsvarende plikt når det gjelder norske fartøyer i sovjetisk farvann. Men i tillegg til det har vi det som er det vesentlige etter denne § 5 i det foreløpige forhandlingsutkast, nemlig at kyststaten har en rett til å håndheve overfor det andre lands fartøyer. Så hvis dette prinsipp blir akseptert, har Norge her en rett til å håndheve overfor Sovjetunionen. Det ene er altså en rett for kyststaten og det andre er en plikt for flaggstaten. Det er vanlig at man har med begge deler i en hvilken som helst konvensjon.

Når det gjelder representanten Willochs spørsmål om begrunnelsen for at vi foreslår 1. januar 1977, så er svaret at det har flere årsaker. En grunn er at det etter min oppfatning åpenbart vil lette forhandlingene. Man har da kommet ut med et utspill som viser at man her mener det alvorlig. Det er ikke lenger muligheter for noen nølepolitikk, eller å trenere forhandlingene. For det andre - og jeg tror det er enda viktigere - er det det faktum at man over hele det nordatlantiske område, på samme måte som for nesten hele verden ellers, nå har fått den situasjon at kyststatene har etablert økonomiske soner. Det gjelder hele Latin-Amerika, hele vestkysten av Afrika, og de mest sentrale fiskeområder i Asia. Jeg skal begrense meg til å nevne Nord-Atlanteren. Der har Mexico med virkning fra 1. august i år innført økonomiske soner og jaget utlendinger ut. Canada vil etablere økonomiske soner pr. 1. januar på samme måte som Norge. Når det gjelder Sambandsstatene, har de en lov som er trådt i kraft, men man vil først jage utlendingene ut 1. mars neste år.

Når vi så kommer til vår del av Atlanteren, Nordøst-Atlanteren, er forholdet at Kommisjonen og Storbritannia har kommet meget sterkt ut og sagt at fra 1. januar etablerer de økonomiske soner. Island gjorde det samme allerede for ett år siden. Det er et faktum. Det grønlandske landsråd har meget sterkt anmodet Danmark om å etablere økonomiske soner rundt Grønland pr. 1. januar. Vi har sett en stadig økende aktivitet langs Norskekysten. Vi har i de siste dager opplevd at et land med bekvemmelighetsflagg, nemlig

ME Panama, opererer med to fabrikkskip i dette område. Det er etter Regjeringens mening tvingende nødvendig å ta de samme skritt som andre land tar, og å ta dem på samme tidspunkt som andre land gjør det, både i kraft av etablert folkeretts- og statspraksis og også ut fra den nødrettssituasjon som her er oppstått.

Jeg har svart på representanten Bortens spørsmål. Når det gjelder representanten Kristiansens spørsmål og også visse spørsmål fra representanten Willoch, kan jeg nevne at hele formålet med det forsiktige utgangspunkt vi her tar når vi nå drar til Moskva, det er ikke å prejudisere løsningene, ikke å prejudisere midtlinjeprinsippet. Hvis vi ser på folkeretten, tror jeg det er overveiende riktig å si at i relasjonen mellom Sovjetunionen og Norge står midtlinjeprinsippet sterkest. Men når Sovjetunionen her tar et annet standpunkt, er det et faktum som vi må ta hensyn til. Sovjetunionen er ikke tilsluttet domstolen i Haag. Vi kan ikke stevne dem for domstolen og prøve den folkerettslige gyldighet av vårt standpunkt. Det kunne vært en god løsning, men den er de ikke villige til å gå med på i denne konkrete sak heller. Da må vi forsøke å finne løsninger som ikke her skaper en akutt konflikt med denne naboen fra det tidspunkt vi har funnet en endelig løsning på deleproblematikken i Barentshavet. Og i tilfelle vi finner en slik provisorisk midlertidig løsning - som da kan vare noen måneder eller lenger - må vi da fra begge land ganske klart formulere en bestemmelse som slår fast at denne midlertidige ordning ikke skal ha noen som helst prejudiserende virkning på det enkelte lands standpunkt. Og jeg kan forsikre komiteen om at Sovjetunionen vil være meget sterkere her enn noen annen for nettopp å få en slik bestemmelse inn, og det er klart at det må vi begge sørge for å få.

For øvrig ble jeg spurt om hvilke prinsipper andre land hadde bygd på når det gjaldt delingen av disse økonomiske soner og kontinentalsokkelen, og der kan jeg si at en rekke land har valgt midtlinjeprinsippet. Det er også slått fast mellom USA og Mexico. Når det gjelder USA og Canada, har man også i prinsippet her valgt midtlinjeprinsippet, men der er det visse uløste spørsmål. Jeg kan nevne at når det gjelder delelinjen i Europa mellom Danmark, Forbundsrepublikken Tyskland og Nederland, baserte Danmark og Nederland seg på et midtlinjeprinsipp, mens Forbundsrepublikken protesterte og sa at det ville bli så urimelig i det foreliggende tilfelle at de ikke kunne gå med på det. Denne saken gikk til domstolen i Haag, og Forbundsrepublikken fikk medhold, i den spesielle situasjon skulle midtlinjeprinsippet ikke gjelde. De måtte da finne andre løsninger. Så vi skal være klar over at midtlinjeprinsippet i folkeretts- og statspraksis ikke er et helt absolutt prinsipp.

(AGO) BERGE FURRE: Eg har diverre eit anna møte eg må gå til ganske snart, så eg er redd eg ikkje får høyra svaret på dei merknadene eg kjem med, men det kan kanskje andre meddela meg sidan.

For det første vil eg seia at eg synest det er bra at det no omsider kjem ein dato som ein vil forhandla fram imot. Vi har kravd dette i lang tid. Det verkar altså som ein reknar med å finna ei løysing på forhandlingane med Sovjet innan 1. januar 1977 og at tingingane her har kome lenger enn det ålmenta har trudd. Det er gledeleg, og eg vil leggja til at når det gjeld framlegget om grå soner i ei overgangstid, så finn eg det rimeleg, om det er naudsynt. Eg tenkjer då på dei løysingane som vart antyda her av havrettsministeren.

Eit spørsmål som eg går ut frå at statsministeren ikkje kan koma inn på i morgon, men som det kanskje kan seiast noko om no, er følgjande: Kva tankar har Regjeringa gjort seg om den situasjonen som vil oppstå dersom EF ikkje er budd til å forhandla i slutten av oktober, ja, kanskje ikkje eingong har sitt forhandlingsmandat klart når datoen nærmar seg eller når datoen er der?

Eit anna spørsmål: Er det tiltak på tale for tidsrommet fram til nyttår når det gjeld båtar frå land som til no ikkje har fiska i Barentshavet? Eg tenkjer m.a. på desse panamanske fabrikkskipa. Det var antyda i pressa at det var heimel for å gripa inn mot slikt fiske alt før ei slik utviding. Kva grunnlag er det eventuelt for å gripa inn overfor eit slikt fiske?

FUNG. FORMANN: Før flere forlater møtet, vil jeg bare minne om § 13, som sier at forhandlinger i den utvidede utenrikskomite skal holdes hemmelige hvis intet annet uttrykkelig bestemmes. Vi er nå inne på meget følbare ting, som ikke bør komme ut, når det gjelder forhandlingssituasjonen. Dette kjenner vi godt til, men vi kan jo minne hverandre om det av og til.

PER BORTEN: Havrettsministeren nevnte at denne trekanten som er omtvistet, er et viktig oppvekstområde for hyse og torsk. Det kunne være interessant å høre om havrettsministeren kan angi noe av størrelsesordenen her, hva det området man strides om, betyr i forhold til det samlede ressursområde i Barentshavet, og hva det betyr økonomisk og ressursmessig.

Jeg venter ikke eksakt svar på det, men bare sånn antydningsvis, så vi vet hva vi slåss om.

(AGO) STATSMINISTER ODVAR NORDLI: Når det gjelder det spørsmål Berge Furre stilte meg, om hva som vil skje om EF ikke er beredt til forhandling, vil jeg si følgende:

Regjeringen tar som sitt utgangspunkt at slike forhandlinger kan gjennomføres, og at de vil kunne føres fram innenfor den tidsramme som vi her har forutsatt. På hvilken måte og i hvilken form, det er i første rekke EFs sak å avgjøre. Regjeringen har stilt seg åpen for de former som her måtte bli valgt fra EFs side.

Personlig må jeg si at jeg vurderer situasjonen slik at med de utspill som er kommet og den situasjon som er til stede, er det vanskelig for meg å se at man innenfor EF kan unnlate her å finne et grunnlag for å få løst disse spørsmålene. I den sammenheng vil jeg også peke på at EF jo her har gått meget sterkt ut når det gjelder sine egne synspunkter på hvordan dette skal løses i tiden framover.

Det lovforslag som er lagt fram, inneholder forslag til det lovmessige grunnlag som skal til for å kunne gripe inn overfor uønskede og utilfredsstillende forhold utenfor norskekysten også før 1/1 1977. Det er helt klart at dette er spørsmål som Regjeringen må vurdere meget nøye når det lovmessige grunnlag er til stede og når man ser den utviklingen som tegner seg i disse områdene.

Jeg har til slutt lyst til å peke på noe i forbindelse med de spørsmål som har vært reist omkring forhandlingene om delelinjen mot Sovjet og de meget krevende og vanskelige forhandlinger vi her står overfor i tiden framover. Spørsmålet kan selvfølgelig reises om man av ulike grunner burde vente med opprettelse av sonene inntil spørsmål av denne art var løst. Regjeringen har kommet til at det av andre grunner ville være uforsvarlig å gjøre dette. Vi vurderer situasjonen slik at det her er så sterke interesser som taler for snarest mulig å komme ut at vi ikke finner å kunne vente til disse vanskelige delelinjeforhandlingene endelig er brakt i havn.

Helt til slutt vil jeg gjerne si - det kan kanskje være unødvendig, men allikevel: Vi står her foran en beslutning som er av meget stor viktighet for oss, og som vil ha den aller største betydning på en rekke felter når det gjelder våre fiskeriinteresser, men som også har sammenheng med utenrikspolitiske spørsmål og andre spørsmål. Personlig ser jeg det slik at det vil være av den aller største betydning at vi her makter så langt som det er mulig, å skape en bred politisk tilslutning om de skritt som blir tatt. I den grad det er mulig, vil Regjeringen bidra til at det skal kunne skje.

(AGO) STATSRÅD EIVIND BOLLE: Jeg vil på spørsmålet fra Borten bare svare at vi har dessverre ingen tall, ingen statistikk, som belyser noen av de spørsmål som der er stilt, verken når det gjelder mengde eller hva dette betyr økonomisk i akkurat dette område. Men la meg tilføye at det er viktige fiskefelter det her dreier seg om, deler av Østbanken, deler av Skolpenbanken og hele Tor Iversen-banken. Dette er viktige både beite- og vandringsområde for torsk, hyse og eventuelt sei og lodde. Men noen statistikk over akkurat dette området har vi dessverre ikke.

Møtet hevet kl. 12.05.